

LIETUVOS RESPUBLIKOS SEIMAS
NUTARIMAS

DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS PROGRAMOS

2004 m. gruodžio 14 d. Nr. X-43
Vilnius

Lietuvos Respublikos Seimas, vadovaudamasis Lietuvos Respublikos Konstitucijos 67 straipsnio 7 punktu, 92 straipsnio 5 dalimi ir apsvarstęs Lietuvos Respublikos Vyriausybės programą, n u t a r i a :

1 straipsnis.

Pritarti Ministro Pirmininko Algirdo Mykolo BRAZAUSKO pateiktai Lietuvos Respublikos Vyriausybės programai.

2 straipsnis.

Nutarimas įsigalioja nuo priėmimo.

LIETUVOS RESPUBLIKOS
SEIMO PIRMININKAS

ARTŪRAS PAULAUSKAS

LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS 2004–2008 METŲ PROGRAMA

Igyvendinant valstybės strateginius tikslus, Lietuvoje kuriamos stabilios išorinio saugumo, ekonominio pakilimo ir kultūros savitumo išsaugojimo garantijos. Tolesnis šalies ekonominio augimo tikslas – sutelkti jėgas svarbiausioms socialinėms problemoms spręsti: žmonių užimtumui didinti, skurdui ir socialinei atskirčiai mažinti, gerovei kelti. Šalyje toliau bus nuosekliai plėtojama politinė, ekonominė, socialinė ir kultūrinė demokratija, garantuojama žmogaus teisių ir laisvių apsauga, stiprinamos sveikatos, turto saugumo ir socialinės garantijos.

Koalicija garantuos užsienio politikos tęstinumą, tarptautinių įsipareigojimų laikymąsi. Mūsų šalis ir toliau bus aktyvi Europos Sąjungos ir NATO narė, bus plėtojami geros kaimynystės santykiai.

Ypač daug dėmesio bus skiriama investicijoms į žmogų: švietimo, kultūros, mokslo ir sveikatos apsaugos sistemoms, bus spartinama šalies mokslo ir technologijų pažanga, informacijos ir žinių visuomenės plėtra.

Vykdamas efektyvias ekonomines reformas, skatinant gamybą ir plečiant paslaugas, bus įgyvendinamas socialiai orientuotos rinkos ekonomikos modelis, užtikrinama tolygi visų šalies regionų plėtra. Sieksime, kad Lietuvos žemės ūkis būtų efektyvus ir konkurencingas. Didžiulis dėmesys bus skiriamas kaimo problemoms spręsti.

Sudarydami palankias sąlygas užsienio investicijoms, skatinsime verslo, ypač smulkaus ir vidutinio, plėtrą, tobulinsime valstybės valdymą, suteiksime daugiau teisių savivaldai, stiprinsime valstybės tarnautojų atsakomybę už pareigų vykdymą.

Koalicinės Vyriausybės įsipareigojimai 2004–2008 metų laikotarpiui yra:

1. EKONOMIKA IR VERSLAS

1.1. Skatinti Lietuvos ekonominį augimą ir artinti jos lygį prie pirmaujančių Europos Sąjungos (toliau – ES) valstybių lygio.

1.2. Atnaujinti ilgalaikę ūkio plėtros strategiją.

1.3. Formuoti socialiai orientuotą rinkos ekonomiką, darnią plėtrą ir žmonių užimtumą skatinančią politiką.

1.4. Sustiprinti šalies ūkio konkurencinį potencialą, prioritetą teikti didelę pridėtinę vertę kuriančiai veiklai, grindžiamai mokslu, žiniomis ir aukštosiomis technologijomis.

1.5. Skatinti gamybos ir mokslo bendradarbiavimą, kuo geriau panaudoti turimą mokslo potencialą.

1.6. Skatinti investicijas į žmogiškuosius išteklius, žinias ir inovacijas, taip pat „plynojo lauko“ investicijas, investicijas į viešąją infrastruktūrą ir pramoninių zonų kūrimą.

1.7. Vykdyti aktyvią politiką eksporto plėtros ir skatinimo, esamų rinkų išlaikymo ir naujų įvaldymo srityse. Sudaryti sąlygas tiems investuotojams, kurie Lietuvoje kurs ir plės produkcijos gamybą, turinčią didelę paklausą pasaulio rinkoje.

1.8. Užtikrinti racionalų ES struktūrinių fondų ir kitos paramos lėšų planavimą ir administravimą, skaidrų ir efektyvų jų naudojimą, pirmiausia skirti jas prioritetiniams valstybės ir visuomenės poreikiams tenkinti. Orientuoti institucijų veiklą rengtis 2007–2013 metų ES paramos laikotarpiui.

1.9. Struktūrizuojant ES paramą, vykdyti priemones Lietuvos regionų išsivystymo skirtumams išlyginti. Sudaryti galimybes įgyvendinti Ignalinos atominės elektrinės stabdymo projektus, pritraukti investicijas naujiems branduoliniams reaktoriams statyti.

1.10. Ugdyti žmonių verslumą, kuris yra ekonomikos augimo pagrindas, sudaryti Lietuvoje kuo patrauklesnes sąlygas pradėti ir plėtoti verslą.

1.11. Laikyti smulkų ir vidutinį verslą valstybės ekonomikos pagrindu ir būtina visuomenės vidurinės klasės formavimosi sąlyga, sudaryti kuo palankesnę aplinką šio verslo įmonių plėtrai.

1.12. Remti ir skatinti smulkų ir vidutinį verslą, tobulinti šio verslo sektoriaus įmonių apmokestinimo sistemą, keisti verslą varžančius teisės aktus, teikti valstybės paramą steigiamoms naujoms įmonėms, skatinti jų gausėjimą.

1.13. Įdiegti antimonopolines priemones, užtikrinančias lygiavertės konkurencijos sąlygas.

1.14. Įteisinti asocijuotų verslo struktūrų lygiavertį dalyvavimą rengiant įstatymų ir kitų teisės aktų projektus, vykdant fondų, skirtų verslo plėtrai skatinti, naudojimo priežiūrą, svarstant ir sprendžiant kitus aktualius ūkio ir verslo plėtros klausimus.

1.15. Diegti naujas paramos verslui formas, iš jų ir finansines (rizikos kapitalas, mikrokreditai), kuo plačiau panaudoti ES paramos galimybes.

1.16. Gerinti verslo informavimo, konsultavimo ir mokymo kokybę. Skirti lėšų, kad būtų mokomi ir išlaikomi specialistai, kurie rengtų verslo subjektams projektus, skirtus ES paramai gauti.

1.17. Skatinti verslo plėtrą probleminiuose regionuose ir kaimo vietovėse.

1.18. Mažinti regionų socialinio ekonominio išsivystymo skirtumus, parengti valstybinę regionų ekonominio socialinio išsivystymo skirtumų mažinimo, jų plėtros skatinimo programą, numatyti joje konkrečias valstybės pagalbos priemones, pradedant mokesčių ir investicijų lengvatomis.

2. ENERGETIKA

2.1. Užtikrinti Lietuvos gyventojams ir verslo subjektams energijos poreikių tenkinimą prieinamomis kainomis.

2.2. Siekiant šio tikslo, skatinti konkurenciją energetikos sektoriuje, derinti ją su energetikos įmonių teikiamų paslaugų ir energijos kainų valstybiniu reguliavimu, kad kainos būtų pagrįstos būtinomis sąnaudomis, būtų užtikrinama šio sektoriaus plėtra ir nepertraukiamas energijos tiekimas vartotojams.

2.3. Skatinti elektros gamybą, tam panaudoti atsinaujinančius energijos išteklius ir alternatyvius energijos šaltinius.

2.4. Siekti, kad Lietuva taptų ES bendros energetikos rinkos dalimi, numatant sujungti Lietuvos ir Lenkijos elektros tinklus, Lietuvos ir Latvijos dujų sistemas.

2.5. Siekti, kad Lietuva išliktų branduolinę jėgainę turinčia valstybe.

3. TRANSPORTAS IR KOMUNIKACIJOS

3.1. Didinti Lietuvos, kaip tranzito valstybės, patrauklumą, supaprastinti tranzito procedūrų tvarką atsižvelgiant į ES teisės aktų teikiamas galimybes.

3.2. Užtikrinti lygias konkurencijos ir mokesčių sąlygas skirtingų transporto rūšių verslo subjektams pagal jų veiklos sritis: kelių, geležinkelio, oro, vandens transporto.

3.3. Pertvarkyti Lietuvos geležinkelių transporto sektorių. Liberalizuoti geležinkelio transporto paslaugų rinką, atsižvelgiant į ES teisės aktų teikiamas galimybes stiprinti geležinkelių rinkos reguliavimo institucijas. Tęsti anksčiau pradėtus įgyvendinti transeuropinio tinklo Lietuvoje projektus ir rengti naujus.

3.4. Visiškai integruoti Lietuvos automobilių kelių sektorių į ES kelių transporto sistemą, modernizuoti tarptautinių automobilių kelių Lietuvos teritorijoje ruožus, plėtoti regioninės reikšmės (krašto ir rajoninių) kelių infrastruktūrą ir jos jungtis su pagrindinėmis automagistralėmis. Skatinti krovinių ir keleivių vežimo paslaugų rinkos plėtrą, logistikos centrų kūrimąsi.

3.5. Sukurti racionalią saugaus eismo struktūrą, kuri sąlygotų visų grandžių nuoseklumą ir jų tarpusavio sąveiką, skatinti informacinių ir telekomunikacinių technologijų diegimą siekiant užtikrinti saugų eismą Lietuvos keliuose.

3.6. Plėtoti vandens transportą, didinti Klaipėdos valstybinio jūrų uosto konkurencingumą, pralaidumą ir saugumą, toliau jį modernizuoti, lanksčiai reaguoti į tarptautinės rinkos pokyčius. Pasiiekti, kad Šventosios valstybinis jūrų uostas taptų integralia Lietuvos transporto ir turizmo infrastruktūros dalimi. Tobulinti Šventosios valstybinio jūrų uosto veiklą reglamentuojančią teisės aktų bazę.

3.7. Modernizuoti oro uostų infrastruktūrą pagal ICAO (Tarptautinės civilinės aviacijos organizacijos) ir Šengeno konvencijos reikalavimus – diegti šiuolaikines aviacijos saugos ir saugumo sistemas, gerinti keleivių aptarnavimo kokybę.

3.8. Ekonominėmis ir teisinėmis priemonėmis toliau skatinti, kad būtų modernizuojamas Lietuvos automobilių parkas.

4. STATYBA

4.1. Sudaryti sąlygas toliau didinti statybų sektoriaus potencialą, modernizuoti šį sektorių, užtikrinti skaidrią konkurencinę aplinką jame, skatinti nekilnojamojo turto plėtrą ir investicijas.

4.2. Užtikrinti darnų statybos ir būsto sektoriaus vystymąsi, nuosekliai įgyvendinti Būsto strategiją, pagerinti gyventojų apsirūpinimo būstu sąlygas, būsto fondo ir aplinkos kokybę. Tobulinti būsto kreditavimo sistemą, sudaryti sąlygas modernizuoti būstą, sukurti tam reikiamus finansinius mechanizmus.

4.3. Tobulinti teritorijų planavimo, statinių projektavimo ir statybos valstybinę priežiūrą, supaprastinti statybų leidimų išdavimo ir žemės paskirties keitimo tvarką, tam panaudoti informacinę sistemą. Sukurti viešųjų paslaugų teikimo nuotoliniu ryšiu informacinę sistemą.

5. FINANSAI

5.1. Nuosekliai didinti socialinės apsaugos, švietimo, mokslo, sveikatos apsaugos, kultūros finansavimą, kuo efektyviau naudoti finansinius išteklius, juos tikslingai paskirstyti ir užtikrinti būtiniausių valstybės reikmių tenkinimą.

5.2. Sudaryti palankesnes sąlygas šeimoms įsigyti ar išsinuomoti būstą – teikti valstybės remiamus būsto kreditus, remti savivaldybių socialinio būsto fondo plėtrą.

5.3. Nacionalinį biudžetą formuoti pagal programas, vadovaujantis strateginiais valstybės tikslais, užtikrinti jo sudarymo ir vykdymo viešumą.

5.4. Suformuoti racionalią mokesčių mokėtojų ir kitų valstybės lėšų bei turto naudojimo kontrolės ir viešumo sistemą.

5.5. Pasiiekti, kad mokesčių administravimas būtų skaidrus, aiškus, paprastas ir veiksmingas, o mokesčių administratoriaus ir mokesčio mokėtojo santykiai būtų grindžiami abipusio pasitikėjimo principais, realiai suderinus šalių teises ir atsakomybę.

5.6. Didinti mokesčių mokėtojų skaičių, skatinti aktyvią komercinę ūkinę veiklą, mažinti administravimo našta. Skatinti sąžiningai mokėti mokesčius, mažinti šešėlinės ekonomikos dalį, tuo pagrindu didinti BVP dalies perskirstymą per biudžetą.

5.7. Ženkliai sumažinti nelegalių prekių srautus diegiant muitinėse informacinę sistemą, fiksuojančią prekių judėjimą, bei stiprinant sienos apsaugą.

5.8. Tobulinti mokesčių sistemą, kad būtų užtikrintas Lietuvos verslo konkurencingumo didėjimas ES ir pasaulio rinkose.

5.9. Siekti, kad būtų maksimaliai sutrumpintas PVM grąžinimo laikas.

5.10. Pasiiekti geresnio darbo jėgos ir kapitalo apmokestinimo balanso.

5.11. Palaipsniui mažinti gyventojų, ypač gaunančių mažas pajamas, pajamų mokesčio našta, didinti neapmokestinamąjį pajamų dydį. Didinti minimalią mėnesinę algą.

5.12. Siekti, kad būtų suderintas su ES lengvatinių PVM tarifų būtiniausiems maisto produktams ir vaistams taikymas.

5.13. Tobulinti Viešųjų pirkimų įstatymą ir pakeisti viešųjų pirkimų organizavimo tvarką.

5.14. Siekti, kad sprendžiant įsiliejimo į euro zoną klausimus būtų realiai įvertintas šalies ekonomikos augimas ir finansų stabilumas, būtų sudarytos palankios sąlygos toliau plėtoti Lietuvos ūkį ir gerinti žmonių gyvenimo kokybę.

5.15. Skatinti finansų sektoriaus plėtrą, jo stabilumą ir įsiliejimą į ES finansų rinkas.

5.16. Gražinti rublinius indėlius.

5.17. Baigti gražinti žemę ir kitą išlikusį nekilnojamąjį turtą, į kurį atkurta nuosavybės teisė.

5.18. Išmokėti kompensacijas už valstybės išperkamą turtą (žemę, mišką, vandens telkinius, gyvenamuosius namus, butus ir kita).

6. KAIMO IR ŽEMĖS ŪKIO PLĖTRA

6.1. Parengti valstybinę kaimo plėtros programą, numatyti joje teises, ūkines, socialines ir kultūrinės žemės ūkio ir kaimo plėtros priemones, jų aprūpinimą reikiama ištekliais.

6.2. Investicijomis ir kitomis veiksmingomis struktūrinėmis priemonėmis stiprinti ūkinį gamybinį agrarinio sektoriaus potencialą, ugdyti ir skatinti produkcijos gamintojų konkurencingumą vidaus ir užsienio rinkose.

6.3. Kartu su kitomis naujomis ES valstybėmis siekti, kad sparčiau būtų suvienodintas su senbuvėmis šalimis ES tiesioginių išmokų ir kaimo plėtros paramos (vienam hektarui, produkcijos vienetui ar ūkio subjektui) lygis.

6.4. Siekti ateityje gauti didesnes žemės ūkio produktų gamybos kvotas perspektyviausiose šakose, kad žemdirbiai turėtų galimybę didinti gamybą ir pajamas iš žemės ūkio verslo.

6.5. Įdiegti Lietuvoje ES rinkos reguliavimo priemones, kad žemės ūkio produktų supirkimo kainos artėtų prie ES valstybių vidutinių supirkimo kainų, įstatymais sureguliuoti žemės ūkio gamintojų, perdirbėjų ir prekybininkų ekonominius santykius. Išlyginti skirtumus tarp žemės ūkio produktų supirkimo kainų, taikomų stambiesiems ir smulkiesiems gamintojams.

6.6. Skatinti Lietuvoje gaminamų maisto produktų vidaus vartojimą, taip pat jų eksportą ir specialių eksporto tarnybų kūrimąsi kitose valstybėse, siekiant geriau panaudoti esamas ir įvaldyti naujas rinkas, išlaikyti ir didinti teigiamą žemės ūkio ir maisto produktų prekybos balansą.

6.7. Sukurti veiksmingą žemės ūkio subjektų kreditavimo sistemą skatinant ir remiant tolesnę kredito unijų plėtrą, kooperatinių bankų steigimąsi.

6.8. Plėtoti ekologinį žemės ūkį, ženkliai didinti jo sertifikuotos žemės plotus, remti geros kokybės ir sveikų maisto produktų gamybą, teikti paramą žemdirbiams kuro šaltinių žaliavai auginti.

6.9. Įgyvendinti priemones, padedančias išspręsti gyventojų, turinčių smulkius ir nekonkurencingus ūkius, socialines ekonomines problemas, tam racionaliai panaudoti ES lėšas.

6.10. Didinti užimtumą kaimo vietovėse, teikti šiuo tikslu paramą alternatyvioms žemės ūkiui veiklos rūšims, smulkiam verslui, amatams, turizmui, kitų paslaugų sektoriui plėtoti.

6.11. Efektyviau vykdyti kaimo regioninę politiką, siekti sparčiau suvienodinti skirtingų regionų, kaimo ir miesto gyventojų pajamas, jų gyvenimo sąlygas ir paslaugų prieinamumą.

6.12. Sudaryti kuo palankesnes sąlygas jaunimui kurtis kaimo vietovėse, ES struktūrinių fondų lėšomis remti jaunuosius ūkininkus, tuo užtikrinti žemės ūkio ar kito verslo perimamumą iš kartos į kartą.

6.13. Prisidedant prie tolygesnės regionų plėtros, kasmet mokėti papildomas tiesiogines išmokas žemdirbiams, ūkininkaujantiems nenašiose žemėse ir mažiau palankiose ūkininkauti vietovėse bei vietovėse, kur taikomi aplinkosaugos apribojimai, tam panaudoti ES paramos lėšas.

6.14. Visokeriopai skatinti kooperacijos plėtrą kaime, didinti jai finansinę paramą.

6.15. Tobulinti intervencinio grūdų supirkimo tvarką.

6.16. Efektyviai panaudoti ES struktūrinių fondų lėšas melioracijos ir hidrotechnikos statiniams renovuoti, kad melioruotų žemių savininkams būtų sudarytos normalios ūkininkavimo sąlygos.

6.17. Skirti iš valstybės biudžeto programinių lėšų kiekį valstybei nuosavybės teise priklausančių melioracijos ir hidrotechnikos statinių techninei būklei gerinti.

6.18. Skirti valstybės finansinę paramą (iki 85 proc. projektų vertės), kad laiku būtų remontuojami ūkiniai melioracijos statiniai.

6.19. Rasti galimybių sutvarkyti apleistą žemės ūkio paskirties žemę ir nenaudojamų pastatų liekanas.

6.20. Sudaryti prielaidas suformuoti konkurencingų ūkių žemėvaldas, teikti žemės ūkio veiklos subjektams valstybės paramą žemės ūkio paskirties žemei įsigyti ir ES lėšų paramą žemės sklypams konsoliduoti.

6.21. Užbaigti žemės ir kito nekilnojamojo turto gražinimą, kompensacijų už valstybės išperkamą žemę, mišką ir vandens telkinius išmokėjimą.

6.22. Teikti paramą subjektams, kad mažo našumo žemės ūkio paskirties žemė būtų apželdinta mišku.

6.23. Siekti, kad ES žuvininkystės politika užtikrintų darnų ir perspektyvų šio sektoriaus plėtojimą jūros ir vidaus vandenyse, kad gerėtų žuvų išteklių išsaugojimas ir vertingų rūšių žuvų išauginimas tvenkiniuose, būtų modernizuojamos perdirbimo įmonės, padidėtų žuvininkystės produktų asortimentas ir jų eksportas.

6.24. Užtikrinti ES ir valstybės paramą vandentvarkos problemoms kaimo vietovėse spręsti, tinkamai pasirūpinti kultūros, švietimo, sveikatos apsaugos ir kitų objektų plėtra ir renovacija, kad sukūrus šiuos infrastruktūros privalumus būtų tenkinami kaimo žmonių gyvenimo kokybės reikalavimai.

6.25. Peržiūrėti Kelių priežiūros ir plėtros programos finansavimą – skirti daugiau lėšų vietinių kelių ir gatvių tinklo su kompleksiniais statiniais plėtrai ir jo būklei gerinti.

6.26. Skatinti ir remti kaimo bendruomenių steigimąsi ir jų parengtų projektų įgyvendinimą vietos socialinėms ir kultūrinėms problemoms spręsti, bendruomenių tradicijoms kaime ugdyti.

6.27. Toliau didinti žemdirbių savivaldos ir kaimo nevyriausybinių organizacijų vaidmenį agrariniame sektoriuje, remti jų veiklą, stiprinti valstybės institucijų bendradarbiavimą su savivaldos organizacijomis.

7. APLINKOS APSAUGA, MIŠKININKYSTĖ

7.1. Plačiai diegti ir ekonomiškai skatinti švarius, moderniomis technologijomis pagrįstus gamybos būdus.

7.2. Sukurti efektyvią pavojingų atliekų tvarkymo sistemą ir pajėgumus.

7.3. Įrengti 11 naujų sąvartynų, uždaryti daugelį senųjų sąvartynų ir sutvarkyti pažeistas teritorijas.

7.4. Gerinti atliekų surinkimą, rūšiavimą, antrinių žaliavų naudojimą įgyvendinant ES nustatytas užduotis dėl pakuočių perdirbimo. Skatinti atliekų perdirbimą ir naudojimą energijai gauti.

7.5. Modernizuoti vandentvarkos ūkį, sukurti veiksmingą valdymo institucijų sistemą regioniniu pagrindu. Siekiant užtikrinti tinkamą geriamojo vandens kokybę, parengti ir pradėti įgyvendinti požeminio vandens išteklių įvertinimo ir naudojimo geriamajam vandeniui tiekti programą, užbaigti inventorizuoti potencialius geologinės aplinkos taršos židinius, nustatyti požeminio vandens telkinių vandensaugos tikslus.

7.6. Parengti atmosferos taršos mažinimo programą, kuri užtikrintų ES reikalavimų dėl oro kokybės įgyvendinimą, mažinti šiltnamio efektą sukeliančių dujų išmetimą.

7.7. Ekonominėmis priemonėmis skatinti ekologiškai švaresnių degalų ir biokuro gamybą ir naudojimą.

7.8. Stiprinti genetiškai modifikuotų organizmų rinkos kontrolę, sukurti saugaus pavojingų cheminių medžiagų naudojimo ir tvarkymo sistemą.

7.9. Kartu su kitomis valstybėmis apsaugoti Baltijos jūrą nuo užteršimo ir avarių grėsmės. Pagerinti Nemuno ir Kuršių marių vandens kokybę.

7.10. Įgyvendinti pajūrio juostos ir Nemuno deltos tvarkymo programą.

7.11. Parengti priemones, padedančias išvengti karstinio proceso neigiamų pasekmių Biržų ir Pasvalio miestų ir rajonų inžineriniams statiniams ir pastatams, įvertinti šalies teritoriją kitų pavojingų geologinių reiškinių požiūriu.

7.12. Rengti saugomų teritorijų planavimo, vertingiausių paveldo objektų sutvarkymo, pažeistų teritorijų atkūrimo parkuose bei draustiniuose programas ir priemones. Sudaryti sąlygas visuomenei lankytis saugomose teritorijose, rengti saugomų teritorijų planavimo dokumentus, vertingiausių paveldo objektų sutvarkymo, pažeistų teritorijų atkūrimo parkuose bei draustiniuose programas ir įgyvendinti numatytas priemones. Baigti formuoti saugomų teritorijų tinklą (NATURA 2000).

7.13. Tobulinti aplinkosaugos valdymą, stiprinti institucijų, administruojančių ES lėšų panaudojimą, sistemą, užtikrinti aplinkos projektų rengimo ir vykdymo atvirumą ir viešumą, investicijų efektyvumą, sudaryti sąlygas visuomenei aktyviai dalyvauti priimant sprendimus.

7.14. Užtikrinti darnų valstybinių miškų kompleksinio ūkio (atkūrimo ir naudojimo) vystymąsi.

7.15. Gerinti valstybinių ir privačių miškų vientisą ir kompleksišką apsaugą, miškotvarkos darbų kokybę ir tvaraus miškininkavimo principų įgyvendinimą, užtikrinti medžioklės ir miškų ūkio kompleksiško tvarkymo ir apsaugos sistemų diegimą.

7.16. Didinti šalies miškingumą, skatinti apželdinti miškais nederlingus žemės plotus, vykdyti ilgalaikę miškų ir miškų ūkio plėtros programą.

7.17. Parengti miškų ūkio ir medienos pramonės plėtros programą, skatinti medienos perdirbimą ir medienos produkcijos eksportą. Orientuoti mokslinius tyrimus į moderniausių techninių priemonių ir technologijų taikymą medienos perdirbimo srityje.

7.18. Užtikrinti patikimos informacijos apie aplinką rinkimą ir teikimą visuomenei.

8. DARBAS, ŠEIMA, SOCIALINĖ APSAUGA

8.1. Įgyvendinti aktyvią užimtumo ir žmogiškųjų išteklių plėtros politiką, kad kiekvienas norintis ir galintis dirbti mūsų šalies žmogus Tėvynėje rastų savęs vertą darbą.

8.2. Sudaryti sąlygas, kad per artimiausius 4 metus šalyje būtų sukurta ne mažiau kaip 150 tūkstančių darbo vietų. Pasiiekti, kad nedarbas neviršytų 8 procentų, sumažinti jaunimo ir ilgalaikį nedarbą.

8.3. Remti tinkamai įrengtų darbo vietų kūrimą. Skatinti investicijas, skirtas darbo vietų kokybei ir darbų saugai gerinti.

8.4. Nuosekliai didinti darbo užmokestį valstybiniame sektoriuje, skatinti jo augimą privačiame sektoriuje.

8.5. Pasiiekti, kad iki 2008 metų vidutinis darbo užmokestis padidėtų iki 1800 litų, minimali mėnesio alga – iki 800 litų per mėnesį.

8.6. Skatinti ir didinti verslo socialinę atsakomybę.

8.7. Tobulinant darbo santykius reglamentuojančius teisės aktus, laikytis darbo santykių lankstumo derinimo su saugiu užimtumu principo.

8.8. Skatinti civilizuotus darbdavio ir darbuotojo santykius, socialinę partnerystę ir kolektyvinių darbo santykių plėtotę.

8.9. Įgyvendinant užimtumo ir socialinės apsaugos politikos priemones, siekti socialinės darnos ir dialogo, regioniniu ir valstybės lygiu nuolat bendradarbiauti su socialiniais partneriais – darbdavių organizacijomis ir profsąjungomis, taip pat nevyriausybiniomis organizacijomis, atstovaujančiomis skirtingų socialinių grupių interesams.

8.10. Efektyviai pasinaudoti ES fondų teikiamomis galimybėmis modernizuoti Lietuvos darbo rinką, vykdyti aktyvią užimtumo politiką, plėtoti žmogiškuosius išteklius.

8.11. Tobulinti valstybinę socialinio draudimo sistemą, didinti jos aprėptį.

8.12. Modernizuoti pensijų sistemą, pasiekti didesnio jos skaidrumo, išmokų pagrįstumo ir finansinio stabilumo.

8.13. Didinti socialinio draudimo senatvės ir invalidumo pensijas, kad imtų stabiliai didėti pensininkų perkamoji galia. Pasiiekti, kad kasmet nuosekliai didinama vidutinė senatvės pensija 2008 metais būtų ne mažesnė kaip 650 litų per mėnesį.

8.14. 2006 m. didinti neapmokestinamųjų pajamų minimumą iki 390 litų ir minimalią mėnesinę algą – iki 600 litų.

8.15. Užtikrinti sėkmingą ir finansiškai stabilų kaupiamosios pensijų sistemos funkcionavimą racionaliai derinant dabartinių ir būsimųjų pensininkų interesus. Sudaryti sąlygas plėtoti savanorišką pensijų ir kaupiamąjį gyvybės draudimą.

8.16. Skatinti vyresnio amžiaus asmenis pasilikti darbo rinkoje, užtikrinti jiems galimybes mokytis visą gyvenimą. Gerinti darbo netekusių asmenų, kuriems iki senatvės pensinio amžiaus liko 3–5 metai, socialinę apsaugą, tobulinti išankstinių pensijų mokėjimo mechanizmą.

8.17. Vykdyti aktyvią užimtumo politiką ir plėtojant socialinės paramos priemones, mažinti socialinę atskirtį ir skurdo riziką, siekti didesnės socialinės aprėpties ir geresnės socialinės sanglaudos. Didinti socialinės paramos taiklumą, tobulinti jos organizavimą, kad būtų atsižvelgiama į paramos gavėjų turto ir pajamų lygį.

8.18. Nuosekliai įgyvendinti priemonės, garantuojančias visavertį gyvenimą užtikrinančias pajamas tiems šalies gyventojams, kurie dėl senatvės, negalios, tėvystės ar motinystės pareigų ir kitų svarbių priežasčių visai ar laikinai paliko darbo rinką.

8.19. Didinti valstybės remiamų pajamų, bazinių socialinių išmokų dydžius ir visas su šiais rodikliais susijusias socialines išmokas. Įgyvendinti darbo užmokesčio ir socialinių išmokų indeksavimo mechanizmą, apsaugantį žmonių pajamas nuo infliacijos.

8.20. Lanksčiau ir racionaliau kompensuoti miesto ir kaimo gyventojams būsto šildymo ir kitas būsto išlaikymo išlaidas, atsižvelgti į šeimos turto ir pajamų lygį.

8.21. Kiekvienam neįgaliajam garantuoti būtinas specialios pagalbos priemonės ir suteikti geresnes bei įvairesnes jo poreikius atitinkančias socialines paslaugas, geriau pritaikyti jo poreikiams gyvenamąją aplinką.

8.22. Sudaryti sąlygas, kad norintys ir pajėgiantys dirbti neįgalūs asmenys galėtų rasti jų gebėjimus atitinkantį darbą.

8.23. Modernizuoti socialinių paslaugų teikimo sistemą ir tobulinti jų finansavimo mechanizmą.

8.24. Įgyvendinti priemonės, kad dėl vaikų auginimo pasitraukę iš darbo rinkos tėvai lengviau galėtų į ją grįžti, padėti jiems atnaujinti profesines žinias, sudaryti sąlygas įsidarbinti, toliau sėkmingai derinti savo darbo ir šeimos pareigas.

8.25. Teikti socialinę paramą šeimoms, auginančioms vaikus: įgyvendinti išmokų mokėjimą kiekvienam vaikui iki 18 metų arba ilgiau, kol jie mokosi dieninėje bendrojo lavinimo mokykloje, taip pat palaipsniui didinti motinystės (tėvystės) pašalpas, mokamas, iki vaikui sukaks vieni metai. Teikti socialinę paramą gausioms šeimoms.

8.26. Vaikams iš socialiai remtinų šeimų skirti vienkartinės išmokas pasirengimui mokyklai ir nemokamam maitinimui švietimo įstaigose.

8.27. Siekiant sumažinti stacionariose globos įstaigose globojamų vaikų skaičių ir kuo labiau paskatinti jų globą šeimose bei šeimynose, reformuoti vaikų globos sistemą, gerinti darbą su probleminėmis šeimomis. Tobulinti įvaikinimo procedūras, pirmiausia atsižvelgti į vaiko interesus.

8.28. Ginti vaiko interesus, vykdyti tinkamą jo teisių apsaugą. Įgyvendinti Jungtinių Tautų vaiko teisių apsaugos konvencijos nuostatas, stiprinti vaiko teisių apsaugos organizacinę sistemą nacionaliniu ir savivaldybių lygiu, garantuoti šios sistemos veiksmingumą.

8.29. Nuosekliai laikytis lygių galimybių politikos, toliau vykdyti teisinės, administracinės ir kitas priemonės, kad šalyje niekas nebūtų diskriminuojamas dėl lyties, rasės, tautybės, įsitikinimų ir kitų priežasčių.

8.30. Socialinės apsaugos ir užimtumo politiką vykdyti nuosekliai atsižvelgiant į reikšmingus demografinius pokyčius. Įgyvendinti Nacionalinės demografinės (gyventojų) politikos strategijos ir Nacionalinės gyventojų senėjimo pasekmių įveikimo strategijos nuostatas.

8.31. Rūpintis Lietuvos Respublikos piliečių, pasinaudojusių laisvo asmenų judėjimo teise, geresniu socialinių ir kultūrinių poreikių tenkinimu užsienio valstybėse. Parengti ir įgyvendinti priemonės, skatinančias ekonominius migrantus grįžti į Tėvynę.

9. SVEIKATOS APSAUGA

9.1. Skatinti investicijas į sveikatą ir ligų profilaktiką, užtikrinti geros kokybės ir prieinamą sveikatos priežiūrą. Šalies ūkio plėtrą ir aplinkos apsaugą reglamentuojančius įstatymus derinti su sveikatos išsaugojimo ir stiprinimo prioritetais.

9.2. Reformuoti visuomenės sveikatos sistemą, priartinti ją prie bendruomenės, plėtoti galimybes greitai reaguoti į sveikatai išskylančias grėsmes. Sukurti bendrą asmens ir visuomenės sveikatos paslaugų teikimo modelį pirminės sveikatos priežiūros grandyje.

9.3. Užtikrinti dažniausių ligų (širdies ir kraujagyslių ligų, vėžio, cukrinio diabeto) ankstyvą diagnostiką ir veiksmingą gydymą. Visoms 30–65 metų moterims sudaryti sąlygas reguliariai nemokamai tikrintis dėl gimdos kaklelio ir krūties vėžio. Parengti ir skatinti vykdyti ligonių mokymo programas pirminės sveikatos priežiūros grandyje.

9.4. Ypač daug dėmesio skirti nėščių moterų ir kūdikių sveikatos priežiūrai. Rūpintis vaikų ir jaunimo sveikatos išsaugojimu ir gerinimu. Nemokamai skiepyti vaikus pagal skiepų kalendorių bei užtikrinti jiems nemokamą dantų priežiūrą. Plėsti vaikų reabilitacijos ir sanatorinio gydymo paslaugas, organizuoti psichologinį ir pedagoginį darbą su rizikos grupės vaikais ir jaunimu.

9.5. Užtikrinti pensininkams nemokamą dantų protezavimą, mažinti endoprotezavimo laukiančių asmenų skaičių.

9.6. Stiprinti psichikos sveikatą, skatinti palankią individui socialinę aplinką, ugdyti bendruomeniškumo ir solidarumo jausmą visuomenėje. Telkti įvairius sektorius ir stiprinti jų sąveiką ŽIV ir AIDS bei priklausomybių ligų srityje.

9.7. Reguliariai informuoti visuomenę apie sveikatos priežiūros įstaigų teikiamas paslaugas, jų kainas bei įstaigų veiklos rodiklius. Kurti prielaidas elektroninio recepto sistemai įgyvendinti.

9.8. Siekti, kad būtų vykdoma sveikatos priežiūros įstaigų prievolė drausti savo civilinę atsakomybę. Bendradarbiauti su socialinės apsaugos sektoriumi sprendžiant sveikatos ir socialines problemas, mažinant socialinius ir ekonominius sveikatos ir sveikatos priežiūros skirtumus.

9.9. Skatinant savanorišką sveikatos draudimą, nustatyti konkrečias papildomas paslaugas apsidraudusiems savanoriškuoju sveikatos draudimu.

9.10. Didinti sveikatos priežiūros finansavimą. Spartinti sveikatos priežiūros įstaigų restruktūrizavimą, kartu planuojant specialistų poreikį. Toliau didinti atlyginimus ir socialines garantijas medikams ir slaugytojams. Kelti sveikatos priežiūros specialistų profesinę kvalifikaciją, daugiau dėmesio skirti slaugos specialistų rengimui, kvalifikacijos kėlimui ir perkvalifikavimui.

9.11. Atskirti pirminio ir antrinio lygio ambulatorines paslaugas, skatinti steigti ambulatorinius diagnostikos centrus. Pakeisti pirminio lygio paslaugų apmokėjimo tvarką, šalia apmokėjimo už įregistruotų pacientų skaičių įvesti apmokėjimą ir už realiai suteiktas paslaugas. Siekti, jog daugelis visų sveikatos problemų būtų išspręsta ambulatorijų lygiu, aktyviai šia kryptimi dirbančius sveikatos priežiūros subjektus skatinti finansiškai. Remti sveikatos stiprinimo ir mokymo plėtrą pirminiu lygiu, pasitelkiant tam visuomenės sveikatos specialistus, plėsti bendruomenės slaugą. Siekti sudaryti vienodas sąlygas privačioms ir valstybinėms sveikatos priežiūros įstaigoms. Ypač daug dėmesio skirti pirminės sveikatos priežiūros infrastruktūros plėtrai kaimo vietovėse, finansiškai skatinti bendrosios praktikos gydytojus ten dirbti.

9.12. Išlaikyti optimalų valstybinių sveikatos priežiūros įstaigų skaičių. Skatinti privačios sveikatos priežiūros praktikos tinklo kūrimąsi, ypač kaimo vietovėse.

9.13. Atnaujinti greitosios medicinos pagalbos automobilių parką. Rajoninėse sveikatos priežiūros įstaigose plėtoti slaugos ir palaikomojo gydymo paslaugas.

9.14. Remiantis įrodymais pagrįsta medicina parengti naujas ir patikslinti esamas ligų diagnostikos ir gydymo metodikas, nuolat jas atnaujinti.

9.15. Peržiūrėti ir padidinti sveikatos priežiūros paslaugų įkainius, įtraukti į juos realias medicinos įrangos ir pastatų nusidėvėjimo sąmatas. Naudojant sveikatos priežiūros įstaigų restruktūrizavimui ir modernizavimui numatytas struktūrinių fondų lėšas, prioritetą teikti pirminei sveikatos priežiūrai, neatsižvelgiant į šią veiklą vykdančių įstaigų nuosavybės formą.

9.16. Koncentruoti aukštosiomis technologijomis paremtas sudėtingas sveikatos priežiūros paslaugas. Siekiant užtikrinti tokių paslaugų prieinamumą, optimizuoti jas teikiančių įstaigų regioninį išsidėstymą, patobulinti organizacinę ir ligonių vežimo sistemas. Plėtoti informacines technologijas, kad būtų sparčiau ištiriami ligoniai ir operatyviai vertinami rezultatai. Į sveikatos ir farmacijos informacinių sistemų diegimą ir valdymą įtraukti medicinos praktikos, mokslo ir verslo struktūras.

9.17. Tobulinti vaistų didmeninės kainodaros sistemą ir siekti, kad įvežamų vaistų kainos nebūtų didesnės kaip kitose ES valstybėse. Vaistų, pasižyminčių vienodu efektyvumu grupėje, medikamentus kompensuoti pagal tos grupės pigiausio vaisto kainą. Sudaryti sąlygas, kad į vaistų rinką patektų visi geros kokybės vaistai.

9.18. Su vaistų gamintojais, kurių medikamentams iš Privalomojo sveikatos draudimo fondo biudžeto išleidžiama daugiausia lėšų, sudaryti atskiras sutartis dėl kompensuojamųjų vaistų pardavimo kiekio, pagal universalųjį rinkos principą: juo daugiau parduodama vaistų, juo mažesnė turi būti vaisto kaina. Didinti vaistų, skiriamų pensinio amžiaus asmenims ir invalidams, kompensuojamąją dalį. Skatinti Lietuvos farmacijos pramonę. Užtikrinti tolygų geografinį vaistų prieinamumą.

9.19. Skatinti bendruomenių slaugos namų kūrimą. Įteisinti slaugos paslaugų įkainius: numatyti didesnę mokestį už sunkių ligonių priežiūrą, skatinti šių paslaugų savanorišką rėmimą, bendradarbiauti su socialiniu sektoriumi. Plėtoti slaugos namuose paslaugas.

9.20. Užtikrinti būtinašias ir geros kokybės reabilitacinio ir sveikatą grąžinančio gydymo paslaugas, skatinti ambulatorinių sveikatą grąžinančio gydymo paslaugų plėtrą. Išplėsti reabilitacijos priemonių kompensavimą.

9.21. Plėtoti sveikatos mokslinius tyrimus sveikatos politikos įgyvendinimo ir vertinimo srityje.

10. ŠVIETIMAS, MOKSLAS, INFORMACINĖ IR ŽINIŲ VISUOMENĖ

10.1. Įgyvendinant Švietimo plėtotės 2003–2012 metų strategines nuostatas, modernizuoti švietimo ir mokslo sistemą, derinti ją prie kintančių visuomenės poreikių. Užtikrinti švietimo ir mokslo prieinamumą visiems visuomenės sluoksniams, skatinti mokymąsi visą gyvenimą. Didinti investicijas į švietimo ir mokslo sistemą.

10.2. Užtikrinti, kad visi vaikai lankytų mokyklą ir pasiekti, kad asmenų, įgijusių bent vidurinį išsilavinimą, dalis sudarytų bent 85 proc. visų to amžiaus jaunuolių. Sudaryti sąlygas, kad daugiau kaip pusė Lietuvos jaunimo galėtų įgyti aukštąjį išsilavinimą.

10.3. Toliau optimizuoti mokyklų tinklą, tobulinti jų valdymą, didinti valdymo decentralizavimą. Užtikrinti bendrojo lavinimo ir profesinio mokymo suartėjimą.

10.4. Sukurti švietimo stebėseną, tobulinti mokyklų vertinimo sistemą.

10.5. Pasiiekti, kad didesnė dalis vaikų būtų vežiojami mokykliniu transportu.

10.6. Renovuoti mokyklas, atnaujinti mokymo priemones.

10.7. Tobulinti neformalųjį švietimą ir vaikų užimtumą, didinti neformaliojo švietimo prieinamumą, pasiekti, kad daugelis vaikų lankytų po pamokų užsiėmimus pagal savo pomėgius. Tam naudoti mokyklų sales, kabinetus, finansuoti vaikų popamokinio užimtumo vadovus.

10.8. Sudaryti geresnes sąlygas suaugusiesiems šviestis, pasiekti, kad ne mažiau kaip ketvirtadalis suaugusiųjų švietimo centrų bendradarbiautų su partneriais užsienio šalyse.

10.9. Įtvirtinti sveikos gyvensenos būdą, stiprinti ligų prevenciją ir diegti kovos su vaikų išnaudojimu, smurtu, tabako, alkoholio ir narkotikų vartojimu priemones, šiam tikslui vienyti valstybės institucijų, žiniasklaidos, mokslo ir visuomenės pastangas.

10.10. Tobulinti mokymo profiliavimą ir palaipsniui pakeisti jį moksleivio mokymosi turinio individualizavimu. Kelti profesinio orientavimo lygį bendrojo lavinimo vidurinėse mokyklose ir gimnazijose.

10.11. Puoselėti Lietuvoje esančių tautinių mažumų bendrijų mokyklas, sudaryti sąlygas užtikrinti geresnę moksleivių saviraišką, kad šių bendrijų atstovai galėtų geriau išmokti valstybinę kalbą.

10.12. Didinti mokytojų ir dėstytojų pedagoginę ir dalykinę kompetenciją, remti kvalifikacijos kėlimą valstybės lėšomis.

10.13. Paspirtinti mokyklų kompiuterizavimą, įgyvendinti mokyklų renovavimo programą.

10.14. Įgyvendinti profesinio mokymo reformą, laiduojančią suteikiamos kvalifikacijos atitiktį darbo rinkos poreikiams, kvalifikacijos suteikimo skaidrumą, lankstumą, pripažinimą ir prieinamumą. Racionalizuoti profesinio mokymo programų tinklą.

10.15. Užtikrinti visiems prieinamą, valstybės remiamą tęstinį mokymą.

10.16. Parengti ir patvirtinti Aukštojo mokslo vystymo planą, kuriame būtų nustatyti aukštojo mokslo kokybės, jo efektyvumo ir prieinamumo uždaviniai. Pasiiekti, kad rengiamų specialistų kvalifikacija labiau atitiktų darbo vietų poreikius.

10.17. Tobulinti studijų finansavimo modelį pritraukiant daugiau nebiudžetinių lėšų. Skatinti aukštojo mokslo efektyvumo tyrimus.

10.18. Gerinti mokymo ir studijų kokybę, pasiekti, kad bent pusę aukštųjų mokyklų studijų programų įvertintų tarptautiniai ekspertai.

10.19. Užtikrinti, kad Lietuvoje įgytos profesinės kvalifikacijos taptų pripažįstamos Europoje, įgyvendinti *Europass* programą, dvigubai išplėsti studentų ir dėstytojų tarptautinius mainus.

10.20. Daugiau remti studentus, ypač iš nepasiturinčių šeimų. Įgyvendinti stipendijų ir kreditų sistemos reformą ir užtikrinti, kad kuo daugiau studentų rinktųsi sudėtingas, bet šalies ekonominę pažangą lemiančias profesijas.

10.21. Toliau renovuoti studentų bendrabučius ir pagerinti gyvenimo juose sąlygas.

10.22. Didinti socialinių partnerių vaidmenį aukštųjų mokyklų valdymo srityje; išspręsti neuniversitetinio ir universitetinio aukštojo mokslo veiklos ir sąveikos problemą, užtikrinti geresnį šių sričių ryšį.

10.23. Plėsti visateksčių duomenų bazių prieinamumą šalies mokslininkams, aukštųjų mokyklų studentams, sudaryti sąlygas regioninėms įstaigoms pasinaudoti mokslinės literatūros lobynais.

10.24. Didinti investicijas į mokslą, kol bus pasiektas ES valstybių vidurkis, sudaryti palankias sąlygas privačiam verslui investuoti į mokslą, naujų technologijų kūrimą ir studijas.

10.25. Pertvarkyti mokslo finansavimo modelį, skirti lėšų valstybės užsakymui, konkursiniam ir programiniam mokslo finansavimui, skatinti geresnę mokslinių tyrimų kokybę ir jų pritaikymą, kurti naujas technologijas, leidžiantis steigti naujas darbo vietas. Vykdyti ilgalaikes investicijas į fundamentalaus mokslo tyrimus.

10.26. Stiprinti tarptautinį Lietuvos mokslo konkurencingumą, vis daugiau mokslo žinių panaudoti naujoms technologijoms kurti, kad būtų sudarytos sąlygos naujoms ir gerai apmokamoms darbo vietoms steigti.

10.27. Remti mokslui imlias naujų technologijų smulkias ir vidutines įmones, plėsti jų tarptautinį bendradarbiavimą.

10.28. Tobulinti mokslinių tyrimų ir technologijų kūrimo bazę, tam panaudoti valstybės ir Europos struktūrinių fondų lėšas.

10.29. Derinti Lietuvos mokslo prioritetus su Europos šalių prioritetinėmis mokslo kryptimis, sudaryti sąlygas bendriems projektams. Mažinti Lietuvos mokslininkų emigraciją į kitas šalis.

10.30. Skatinti informacinių technologijų ir telekomunikacijų sektoriaus plėtrą, įgyvendinti Lisabonos strategiją ir e.veiksmų planą.

10.31. Pasiiekti, kad daugelis Lietuvos gyventojų gebėtų naudotis kompiuteriu, beveik visos mokyklos turėtų greitaveikį interneto ryšį.

10.32. Visoje šalies teritorijoje išplėtoti viešųjų interneto prieigos centrų tinklą, įsteigti ne mažiau kaip 1000 viešųjų interneto prieigos centrų.

10.33. Pasiiekti, kad gyventojams ir verslo subjektams internetu būtų teikiamos elektroninės valdžios paslaugos. Sujungti valstybės registrus ir informacines sistemas į saugų valstybės institucijų tinklą.

10.34. Didinti mokytojų, aukštųjų mokyklų dėstytojų ir mokslo darbuotojų atlyginimus.

10.35. Remti žemdirbių švietimą, tęstinį mokymą, informavimą, konsultavimą, taip pat taikomuosius mokslinius tyrimus agrariniame sektoriuje. Žemės ūkio mokslo plėtrą, inovacijų taikymą ir technologijų modernizavimą laikyti vienu svarbiausių žemės ūkio plėtros prioritetų.

11. JAUNIMO POLITIKA

11.1. Remti jaunas šeimas, garantuoti joms lengvatinių ilgalaikį kreditavimą įsigyjant būstą, kompensuoti kredito būstui įsigyti palūkanas.

11.2. Stiprinti jaunimo verslumo ugdymą. Siekti, kad kuo daugiau jaunų žmonių turėtų sąlygas pradėti savo verslą.

11.3. Skatinti jaunimo organizacijų susitelkimą, padedantį ugdyti pilietiškumą, spręsti jaunimo problemas karo prievolės atlikimo, švietimo ir mokslo, užimtumo ir apsirūpinimo būstu, laisvalaikio ir kultūros, socialinės ir sveikatos apsaugos, sporto, nusikalstamumo prevencijos ir kitose srityse. Skatinti asocijuotų jaunimo struktūrų kūrimąsi ir veiklą, stiprinti jų sąveiką su vietos savivalda ir kaimo bendruomenėmis.

11.4. Didinti jaunimo organizacijų teikiamų projektų finansavimą.

12. KULTŪRA

12.1. Didinti kultūros įstaigų finansavimą, skatinti ūkio subjektus remti kultūrą. Įtvirtinti Kultūros ir sporto rėmimo fondo prioritetų nustatymo kriterijų sistemą ir mechanizmus, kurie leistų tinkamai paskirstyti biudžeto lėšas kultūrai ir sportui ugdyti, kad jos pasiektų kiekvieną svarbų projektą.

12.2. Aktyviai įtraukti į kultūros politikos formavimo procesą menininkus, kultūros ir meno visuomeninius organizatorius. Palaikyti religinių bendruomenių pastangas stiprinti dorovingumą.

12.3. Vykdyti programas ir priemones, atitinkančias pagrindinius valstybės raidos tikslus ir kultūros politikos strategines nuostatas.

12.4. Nustatyti naują paramos teikimo profesionaliems menininkams tvarką.

12.5. Užbaigti kultūros paveldo apsaugos sistemos pertvarką, įgyvendinti kultūros vertybių ir dvarų paveldo išsaugojimo programas. Didinti kultūros paveldo apsaugos finansavimą.

12.6. Suaktyvinti nacionalinio kino gamybą ir sklaidą.

12.7. Renovuoti ir modernizuoti bibliotekas, kitus šalies kultūros centrus, muziejus ir atnaujinti jų ekspozicijas.

12.8. Skirti lėšų Lietuvos regionų ir etninės kultūros plėtrai; skatinti pilietinės visuomenės kultūros iniciatyvas. Stiprinti kultūros informacijos sklaidą.

12.9. Skirti lėšų jaunųjų menininkų debiutams, įgyvendinti paramos jauniems menininkams programą. Gerinti vaikų ir moksleivių kultūrinę edukaciją bei meninį lavinimą.

12.10. Užtikrinti lietuvių kalbos pirmenybę visose viešojo gyvenimo srityse, kuo sparčiau įvesti ją į kompiuterinę rašybą, įdiegti automatizuotą vertimų sistemą. Skatinti lietuvių literatūros ir jos vertimų į kitas kalbas leidybą ir sklaidą Lietuvoje bei visoje ES.

12.11. Stiprinti autorių teisių ir gretutinių teisių apsaugos sistemą, šviesti visuomenę intelektualinės nuosavybės apsaugos klausimais.

12.12. Koordinuoti Lietuvos kultūros ir meno pristatymą užsienyje, plėtoti kultūrinę diplomaciją. Sudaryti sąlygas įtraukti Lietuvos kultūros produktus į tarptautinius kultūros mainus.

12.13. Įgyvendinti Lietuvos tūkstantmečio, Regionų kultūros plėtros bei Etninės kultūros plėtros valstybines programas; remti ir populiarinti mėgėjų kūrybą. Puoselėti Lietuvos dainų švenčių tradiciją.

12.14. Stiprinti kultūros įstaigas kaime.

12.15. Parengti ilgalaikę valstybės santykių su užsienyje gyvenančiais tautiečiais strategiją.

12.16. Patvirtinti ir užtikrinti tautinių (etninių) bendruomenių santykių politikos plėtros ilgalaikės strategijos įgyvendinimą.

13. SPORTAS, TURIZMAS IR REKREACIJA

13.1. Remti sportą, padedantį kurti Lietuvos įvaizdį ir gerinti žmonių sveikatą, derinti valstybės politiką ir priemones, skatinančias tiek profesionalų, tiek masinį sportą. Organizuoti daugiau sporto renginių, inicijuoti sporto bazių pritaikymą sveikatinimo reikmėms, mėgėjiškam sportui. Skatinti masinius sporto renginius, ugdančius bendruomenės solidarumą ir aktyvumą.

13.2. Skatinti sportinę jaunimo veiklą ir didinti sporto programų finansavimą pritraukiant privataus kapitalo ir bendruomenių lėšas.

13.3. Įkurti Rekreacijos, turizmo, sveikatos ir sporto aljansą, kuris sutelktų universitetus ir mokyklas, Vyriausybę ir verslą, šalies visuomenę formuoti ir įgyvendinti bendrą sveikos gyvensenos politiką.

13.4. Parengti sveikos gyvensenos modelius įvairioms bendruomenėms, kad jos pačios galėtų išsirinkti tinkamiausius.

13.5. Pagal Europos standartus modernizuoti sporto renginiams skirtas sporto bazes didelio meistriškumo sportininkams rengti. Skatinti tarptautinių sporto renginių organizavimą Lietuvoje.

13.6. Nustatyti aiškius kriterijus ir normatyvus, pagal kuriuos būtų remiamos didelio meistriškumo profesionaliojo sporto nacionalinės komandos ir individualūs sportininkai. Gerinti talentingų sportininkų atranką, tobulinti jų ugdymo sistemą. Įsteigti kūno kultūros ir sporto specialistų kvalifikacijos tobulinimo centrus.

13.7. Kurti turizmo įvaizdį, steigti naujus Lietuvos turizmo informacijos centrus užsienio šalyse ir sudaryti sąlygas tolesnei kurortų plėtrai.

13.8. Panaudoti ES struktūrinių fondų lėšas laikantis tolygios regioninės plėtros principo, kultūros istorijos paveldo objektams atstatyti ir restauruoti, pritaikyti juos turizmo poreikiams.

13.9. Plėsti nacionalinio vandens turizmo, dviračių turizmo, kitų turizmo rūšių maršrutų ir turizmo paslaugų infrastruktūros tinklą.

13.10. Remti kaimo turizmo plėtrą. Kurti atvykstantajam turizmui palankias sąlygas.

14. VALSTYBĖS VALDYMAS

14.1. Optimizuoti viešojo administravimo sistemą, pagrįstą profesionalia valstybės tarnyba, žinių ir informacinės visuomenės plėtote. Šalinti neigiamus reiškinius, susijusius su korupcija ir biurokratija.

14.2. Įtvirtinti optimalų valstybės institucijų sandaros modelį, kuris aiškiai atspindėtų valdymo ryšius tarp institucijų, jų pavaldumo klausimus, funkcijų pasiskirstymą ir tarnautų žmonių interesams.

14.3. Įtvirtinti teisės aktų pataisas, kad merai ir seniūnai būtų renkami tiesiogiai.

14.4. Didinti savivaldybių veiklos ir finansinį savarankiškumą, nuolat ir metodiškai plėsti savivaldybių funkcijas.

14.5. Formuoti seniūnijų – asignavimų valdytojų – biudžetus joms priskirtoms funkcijoms atlikti iš savivaldybių biudžetų lėšų.

14.6. Reformuoti apskričių administracijas, paliekant joms regioninių projektų rengimo, vykdymo ir koordinavimo funkcijas. Savivaldybėms perduoti atsakomybę ir funkcijas, susijusias su savivaldybės gyventojų poreikių tenkinimu žemės ūkio, žemėtvarkos, socialinės apsaugos, sveikatos apsaugos, švietimo, kultūros, viešosios tvarkos palaikymo ir kitose srityse, išskyrus regioninės reikšmės objektus.

14.7. Keisti Lietuvos Respublikos Konstitucijos 68 straipsnį – sumažinti įstatymų leidybos iniciatyvos teisę turinčių piliečių skaičių nuo 50 tūkstančių iki 30 tūkstančių.

14.8. Tobulinti valstybės tarnautojų atranką ir tarnybinės veiklos vertinimo procedūras.

14.9. Nustatyti, kad teisės aktai būtų priimami atsižvelgiant į visuomenės poreikius ir nuomonę, o rengiamų naujų ir jau galiojančių teisės aktų poveikį visuomenei vertintų ekspertai, mokslo įstaigos, taip pat suinteresuotos verslo ir savivaldos institucijos. Skatinti vietos bendruomenių atstovų dalyvavimą priimant sprendimus.

15. TEISINĖ SISTEMA

15.1. Užtikrinti konstitucines žmogaus teises ir jo privataus gyvenimo saugumą; tobulinti mechanizmus, garantuojančius žmogaus teisių apsaugą Lietuvoje, tarp jų ir pareigą atsižvelgti į Europos Žmogaus Teisių Teismo ir Europos teisingumo teismo sprendimus. Sudaryti tinkamas sąlygas teismuose, kad būtų užtikrintos lygios galimybės asmenims, neatsižvelgiant į jų tautybę, lytį, įsitikinimus, ginti savo teises ir teisėtus interesus, siekti teisingumo.

15.2. Pertvarkyti Lietuvos Respublikos teismų įstatymą, įteisinant privalomą visuomenės atstovų dalyvavimą teisėjų Garbės teismo veikloje, didinti teisėjų atsakomybę. Stiprinti teismų nepriklausomumą, suaktyvinti visuomenės dalyvavimą teisėjų atrankos procese. Mažinti teisės saugos institucijų valdymo aparatą.

15.3. Užtikrinti patikimą piliečių gyvybės, sveikatos ir nuosavybės apsaugą. Sukurti šalyje vieną gelbėjimo tarnybą, galinčią atlikti visus būtinus gelbėjimo darbus.

15.4. Policijos veikloje prioritetą teikti ne administracinėms ir baudžiamosioms priemonėms, o socialinių paslaugų ir prevencijos funkcijoms atlikti, skiriant tam finansavimą.

15.5. Ne tik užtikrinti, kad kardomąjį kalinimą ir teismų paskirtas bausmes vykdančiose įstaigose būtų gerbiamos žmogaus teisės ir laisvės, bet ir suteikti šioms įstaigoms pakankamus išteklius bausmes atliekančiųjų resocializavimo programoms vykdyti.

15.6. Sukurti ir įgyvendinti lygtinio bausmės vykdymo atidėjimo ir lygtinio paleidimo iš laisvės atėmimo įstaigos (probacijos) modelį, kuris atitiktų tarptautinių teisės aktų nustatytus reikalavimus ir skatintų asmenis pakartotinai nebeusikalsti.

15.7. Sukurti veiksmingą sistemą, kuri leistų kompensuoti žalą asmenims, nukentėjusiems nuo smurtinių nusikaltimų. Atlyginti asmenims žalą, atsiradusią dėl neteisėtų valdžios institucijų aktų. Sudaryti geresnes sąlygas nukentėjusiems nuo nusikaltimų asmenims gauti advokato paslaugas – tuo tikslu gerinti nukentėjusių asmenų paramos fondo veiklą. Sudaryti galimybę kiekvienam asmeniui efektyviai pasinaudoti valstybės garantuojamos teisinės pagalbos sistema – visi Lietuvos gyventojai turi teisę nemokamai ir patogiai naudotis pirmine teisine pagalba.

15.8. Užkirsti kelią korupcijai valdžios institucijose, nesąžiningai konkurencijai versle, keisti viešųjų pirkimų praktiką. Sugriežtinti bausmes korumpuotiems pareigūnams ir sustiprinti nusikaltimų, susijusių su korupcija, prevenciją. Peržiūrėti senaties terminų už šiuos nusikaltimus taikymą. Stabdyti kontrabandą ir kyšininkavimą, griežtai bausti už šiuos nusikaltimus.

15.9. Pasiiekti, kad kovojant su organizuotu nusikalstamumu kartu būtų šalinamos jį skatinančios priežastys.

15.10. Tobulinti kovą su finansiniais nusikaltimais, ypač su pažeidimais, susijusiais su ES ir užsienio valstybių finansinės paramos lėšų gavimu ir panaudojimu.

15.11. Stiprinti smurtinių nusikaltimų, susijusių su narkotikais, taip pat nepilnamečių daromų teisės pažeidimų prevencijos ir kontrolės sistemą.

15.12. Sukurti būtiną infrastruktūrą prie ES išorinių sienų ir užtikrinti tinkamą asmenų, kertančių valstybės sieną, aptarnavimo kokybę. Pasirengti būti Šengeno sutarties šalimi. Tobulinti visą šalį apimančią vientisą migracijos procesų valdymo sistemą.

15.13. Stengtis išlaikyti stabilius galiojančius teisės aktus, vengti dažno teisės aktų keitimo, užtikrinti, kad visi teisės aktai būtų viešai skelbiami.

15.14. Diegti naujas paslaugas, užtikrinančias patogų registrų (Nekilnojamojo turto registro, Juridinių asmenų registro ir kitų) duomenų naudojimą.

15.15. Įgyvendinti visuomenės teisinio švietimo sistemą, leidžiančią kiekvienam moksleiviui dar vidurinėje mokykloje pasirinkti teisės pagrindų kursą, suteikiančią esminių teisinių žinių apie šeimą, darbo santykius ir santykius su valdžios institucijomis.

15.16. Keisti politinių partijų ir rinkimų kampanijų finansavimo tvarką taip, kad būtų numatytos aiškios ir skaidrios taisyklės, užkertančios kelią neteisėtai gauti ir panaudoti lėšas.

16. NACIONALINIS SAUGUMAS IR UŽSIENIO POLITIKA

16.1. Užtikrinti Lietuvos saugumą ir demokratinę raidą naujų galimybių ir grėsmių akivaizdoje. Puoselėti euroatlantinį bendradarbiavimą kaip esminę nacionalinio saugumo sąlygą, o NATO ir ES – kaip svarbiausias šio bendradarbiavimo organizacijas.

16.2. Įsitvirtinti NATO ir ES, išplėtoti partnerystės ryšius su NATO ir ES valstybėmis. Siekti šių šalių paramos priimant kolektyvinius sprendimus. Aktyviai remtis regioninio bendradarbiavimo struktūromis ir iniciatyvomis, įtvirtinti Lietuvą kaip tarpregioninio bendradarbiavimo centrą.

16.3. Remti tolesnę ES valstybių integraciją atsižvelgiant į nacionalinius Lietuvos interesus. Rengtis veikti ES Konstitucinėje Sutartyje numatytais sąlygomis. Parengti ir pradėti įgyvendinti pirmininkavimo ES koncepciją.

16.4. Skatinti stabilumo ir demokratijos plėtrą į Rytus kaip būtiną Lietuvos ilgalaikės raidos sėkmės sąlygą. Remti NATO ir ES atvirų durų politiką.

16.5. Remti demokratines reformas Ukrainoje, Rusijoje, Pietų Kaukazo valstybėse, skatinti šių šalių ryžtą įsiliesti į euroatlantinę bendradarbiavimo erdvę. Remti Baltarusijos pastangas stiprinti nepriklausomybę, demokratiją, pilietinę visuomenę. Plėtoti geros kaimynystės ryšius su šiomis valstybėmis, įtvirtinti Lietuvą kaip Europos kaimynystės politikos ekspertę. Siekti laisvosios prekybos sutarčių su šiomis valstybėmis.

16.6. Bendradarbiaujant su ES institucijomis, skatinti Rusijos Federacijos Kaliningrado srities socialinę ir ekonominę raidą, taip pat šios srities ir visos Rusijos dalyvavimą europiniuose bendradarbiavimo procesuose.

16.7. Dalyvauti tarptautinėse misijose ir operacijose, stiprinti NATO ir ES valstybių solidarumą. Aktyviai remti tarptautinės bendruomenės pastangas atremti terorizmą.

16.8. Toliau plėtoti Lietuvos daugiašalius santykius, daugiau dėmesio skirti žmogaus teisių klausimams. Siekti didesnio tarptautinių organizacijų veiklos efektyvumo. Didinti Lietuvos tarptautinį autoritetą. Siekti įtvirtinti Lietuvą kaip tarptautinių konferencijų ir iniciatyvų centrą, įvairių tarptautinių organizacijų ar jų atstovybių buveinę.

16.9. Plėtoti tarptautinį ekonominį bendradarbiavimą, didinti tarptautinės ekonominės aplinkos stabilumą. Skatinti Lietuvos įsiliejimą į Europos transporto ir energetikos infrastruktūros tinklą. Aktyviai dalyvauti reglamentuojant Europos Sąjungos prekybos politiką, pasinaudoti jos privalumais. Stiprinti ekonominės diplomatijos vaidmenį, siekti Lietuvos verslui palankių prekybos ir investavimo sąlygų, užsienio investicijų.

16.10. Suaktyvinti plėtos ir pagalbos trečiosioms šalims politiką, padidinti jos finansavimą. Prisidėti įgyvendinant Jungtinių Tautų Tūkstantmečio deklaracijos tikslus.

16.11. Stiprinti valstybės informacinę politiką užsienyje. Parengti valstybės viešųjų ryšių strategiją ir numatyti jos finansavimą.

16.12. Stiprinti valstybės institucijų gebėjimus analizuoti ir prognozuoti. Plėtoti nacionalinę krizių prevencijos ir valdymo sistemą, kurioje dalyvautų visos valstybės institucijos. Aktyviai dalyvauti regioninėse, Europos ir tarptautinėse krizių valdymo struktūrose.

16.13. Tęsti krašto apsaugos reformą, kad būtų sukurta šiuolaikiška, gerai apginkluota ir su sąjungininkais NATO ir ES pasirengusi veikti kariuomenė. Ypač daug dėmesio skirti teisinės bazės atnaujinimui, karių mokymui ir tarnybos sąlygų gerinimui, tarptautinio karinio bendradarbiavimo plėtrai, valdymo sistemos tobulinimui, infrastruktūros plėtrai ir tiksliniams įsigijimams.

16.14. Perpus sumažinti privalomosios pradinės karo tarnybos karių skaičių, laipsniškai didinti profesionalų skaičių. Pertvarkyti kariuomenės rezervą, apibrėžti rezervo pajėgų dalyvavimą tarptautinėse operacijose ir funkcijas priimant sąjungininkų pajėgas, teikiant paramą civilinei valdžiai.

16.15. Užtikrinti, kad Lietuvos kariai būtų tinkamai aprūpinti, turėtų geras tarnybos sąlygas ir galimybes tobulėti.

16.16. Patobulinti Savanoriškosios krašto apsaugos tarnybos valdymo sistemą, atskirti strateginį, operacinį ir taktinį lygius, pertvarkyti štabus, panaikinti vienas kitą dubliuojančius padalinius.

16.17. Plėtoti bendradarbiavimą su Lietuvos švietimo ir mokslo institucijomis, plačiaja visuomene. Skatinti nevyriausybinių sektoriaus bendradarbiavimą su užsienio partneriais. Siekti aktyvaus visuomenės dalyvavimo formuojant ir įgyvendinant nacionalinę saugumo ir užsienio politiką.

16.18. Įgyvendinti kitas Lietuvos parlamentinių partijų susitarimo dėl 2005–2008 metų gynybos politikos ir Lietuvos politinių partijų susitarimo dėl pagrindinių valstybės užsienio politikos tikslų ir uždavinių 2004–2008 metais nuostatas.